

GramArt.

Kultur- og likestillingsdepartementet

Levert via digitaliseringsstrategi@kdd.dep.no

Oslo, 30. november 2023

INNSPILL TIL NASJONAL DIGITALISERINGSSTRATEGI

GramArt er organisasjonen som representerer de næringsdrivende artistene og musikerne innen populærmusikken. Våre medlemmer er i all hovedsak næringsdrivende og våre innspill er fundamentert i deres virkelighet. Vi vil i det følgende gjøre rede for våre forventninger til strategien, drivkrefter og utviklingstrekk strategien må ta høyde for, og vi vil si litt om hva vi mener er de viktigste digitaliseringsutfordringene fremover. Avslutningsvis vil vi komme med noen konkrete løsningsforslag.

Forventing: en teknologinøytral strategi

Når Norge nå skal utforme en nasjonal digitaliseringsstrategi, er det helt vesentlig at strategien blir helt teknologinøytral. Vi har sett det igjen og igjen, senest under utformingen av ny åndsverklov, at teknologien løper foran og gjør godt og velfundert arbeid utdatert fordi det dukker opp teknologi vi ikke kunne forutse. Nå sist med kunstig intelligens, teknologi som til tross for at den allerede er svært imponerende, er i sin aller tidligste fase. Det er naturlig at en strategi revideres, men når det nå legges ned et såpass stort arbeid, forventer vi at dette blir en strategi med konkrete punkter, som tåler en lang tidshorison.

Aktuelle drivkrefter og utviklingstrekk

Selv om regjeringen nå skal utforme sin egen digitaliseringsstrategi, er det ikke til å skyve under en stol at digitaliseringen har pågått lenge. Musikkbransjen har kjent de negative konsekvensene av digitalisering på lomdeboken siden tidlig 2000-tall, da i form av piratkopiering og ulovlig spredning av rettighetsbelagt musikk. Problemene med piratkopiering klarte ikke samfunnet å møte med lovverk eller andre effektive tiltak, og dermed kunne kriminelle tredjeparter tjene på å tilgjengeliggjøre norsk musikk uten konsekvenser. Disse problemstillingene ble drevet av teknologiutviklingen – såkalt peer to peer filutveksling og torrent-teknologi – og vi ser at de samme drivkreftene eksisterer i dag. Det er fortsatt mange som ønsker å benytte seg av andres verk for å tjene penger, og da ikke bare musikkverk. Spesifikt tenker vi på alle tilbyderne av såkalt kunstig intelligens.

Flere millioner verk, også norske, har blitt brukt til å trene maskinlæringsalgoritmene til de ulike KI-tilbyderne. Dette er gjort uten lisensiering og uten at rettighetshaverne har den minste adgang til å gjøre noe med det. Lovverket er utilstrekkelig, regjeringen handler for sakte og teknologiselskapene agerer raskt. En digitaliseringsstrategi må ta høyde for at dette vil skje i akselererende hastighet og for at det vil ramme de aller fleste bransjer. Så når vi sier at KI må reguleres og at en strategi må omhandle hvordan vi unngår tilsvarende problemstillinger i fremtiden, sier vi det ikke bare på vegne av egne medlemmer, men også som en advarsel fra den yrkesgruppen som mest av alle har kjent hva en løpsk teknologiutvikling kan gjøre for økonomien.

GramArt.

De viktigste digitaliseringsutfordringene

Vi skal her begrense oss til å fremheve det som pr. nå ser ut til å bli den aller viktigste digitaliseringsutfordringen for en typisk musikkutøver innen populærmusikken: maskinlæring. Et lite apropos: I vår bransje, og i alle andres, er den stor begrepsforvirring, og vi ser at samlebetegnelsen «kunstig intelligens» fort fører til misforståelser, og vi ber dere derfor avklare begreper og bruke de riktig og konsekvent gjennom hele strategien.

Rettighetsbelagte verk blir brukt i trening av maskinlæringsalgoritmer som potensielt kan erstatte rettighetshaverne til nevnte verk. Det ligger dyp ironi i dette, men også en eksistensiell trussel. Hadde rettighetshaverne gått inn i dette med viten og vilje, hadde det vært én ting, men det skjer i det skjulte, og helt uten rimelig vederlag. Faktisk helt uten vederlag i det store og hele. Dette er kampen slik den står akkurat nå, men den vil uten tvil vedvare, og det vil fremover være et teknologikappløp vi aldri har sett maken til. Vi må derfor insistere på at strategien tar høyde for maskinlæring og en løpsk utvikling vi ikke aner konsekvensene av.

Noen konkrete forslag

- Sett en stopper for all datainnsamling som skjer uten nødvendige lisenser. Bruk mulighetene som nå ligger i digitalmarkedsdirektivet til å begrense innsamling i forsknings- og utdanningsøyemed ytterligere.
- Vi mener lovverket trenger en oppfriskning for å kunne møte ny teknologi på en mer dynamisk og konsekvent måte. Det må være helt utvetydig at all bruk av rettighetsbelagt materiale er ulovlig uten ettertrykkelig samtykke fra rettighetshaver eller representerende organisasjon. De store tech-selskapene finner stadig smutthull. Et langt større krav til samtykke vil hjelpe.
- Finn en pauseknapp. Italia stoppet enkelte KI-tjenester da de forsto at konsekvensene av frislipp av uoverskuelige. De ønsket rett og slett å vite mer før de lot det italienske samfunnet være med i dette enorme eksperimentet.
- Løft blikket og søk hjelp i kompetansemiljøer dere ellers ikke ville benyttet dere av. Hva med å søke hjelp hos filosofer og andre i academia som arbeider med mer abstrakte problemstillinger? Dette er ikke første gang det dukker opp teknologi vi aldri kunne se for oss, og det blir heller ikke siste. Derfor trenger vi å tenke utenfor boksen når vi skal formulere en strategi for hvordan vi håndterer dette i fremtiden.

Med vennlig hilsen,

Marius Øvrebø-Engemoen
daglig leder
Artistorganisasjonen GramArt